

Henkilöstö maksajaksi kuntatalouden kriisiin

Edellinen hallitus (keskusta/kokoomus/perussuomalaiset) ajoi toiminnallaan kunnat talouskriisiin. Julkisten palveluiden taso laskee romahdusmaisesti, kun kunnat ja kuntayhtymät leikkaavat kuntalaisten palvelut minimiin. Kaakkois-Suomen alueella on helppo luetella ne kunnat ja kuntayhtymät, jotka eivät tule käymään yt-neuvotteluja palvelurakenteidensa leikkaamiseksi. Suurin osa kunnista ja kuntayhtymistä näin tekee.

Edellisen eduskuntakauden aikana valtio leikkasi kuntien valtionosuuksia, imuroi julkisen sektorin lomarahaleikkaukset ja pakotti työmarkkinaosapuolet kilpailukyky sopimuksen laatimiseen. On hyvä muistaa, miten edellinen hallitus uhkasi lainsäädännöllä leikata julkisen sektorin henkilöstön vuosilomia, lomarahoja ja ansiotasoa, mikäli kilpailukyky sopimusta ei synny. Nämä toimenpiteet pakottivat ammattiyhdistysliikkeen sopimaan ansiotason leikkauksista, jotka koskivat kipeimmin julkista toimialaa. 30 % lomarahaleikkaukset, työajan pidennys 24h/v ja työttömyysvakuutusmaksujen siirtäminen työnantajilta palkansaajille tuottivat melkoisen loven työntekijän rahakukkaroon. Edellä mainituilla toimenpiteillä julkisen sektorin työntekijät säästivät keskimäärin yhden veroäyrin kuntien ja kuntayhtymien kassaan. On kohtuutonta edellyttää työntekijöiltä lisäsäästöjä julkisen sektorin talouskriisiin.

Seuratessani mediassa käytävää keskustelua ei voi kuin ihmetellä, miten kuntapäätäjät painavat paniikinappulaa henkilöstösäästöjen saavuttamiseksi. Palvelutaso ei saa kärsiä, vaikka henkilöstöä suunnitellaan lomautettavan ja jopa irtisanomisia väläytellään. Miten tällainen yhtälö on toteutettavissa, voidaan kysyä päätöksen tekijöiltä. On harhakuvitelmaa ajatella nykyisen julkisen sektorin henkilöstön olevan tehotonta. Etenkin tukipalveluiden henkilöstömääriä on vähennetty radikaalisti ja palveluja myös ulkoistettu. Kuntapäätäjät osaavat kyllä seurata talousarvion henkilöstömenoja, mutta palveluiden ulkoistamisten myötä ostopalveluiden hinnat näyttävät olevan hämärän peitossa. Henkilöstömenoja ovat myös ostopalvelut, joiden hinnat jatkavat kasvuaan kohtuuttomasti.

On surullista seurata, miten sosiaali- ja terveyspalveluista ja niiden tukipalveluista halutaan säästää sairaiden ja ikäihmisten kustannuksella. Samalla suunnitellaan suuria investointeja monitoimihallien ja jäähallien rakentamiseen. Olisiko tässä vaiheessa päättäjien pysähdyttävä arvioimaan uusien hankkeiden tarpeellisuutta ja keskittyttävä julkisten palveluiden turvaamiseen varhaiskasvatukseen, opiskelijoiden, sairaiden ja ikäihmisten tulevaisuuden turvaamiseksi.

Tulevaisuus ei kuitenkaan ole niin mustavalkoinen, mitä julkisuudessa annetaan ymmärtää. Kuntien taloudellisiin ongelmiin on valtakunnan hallitus jo tarttunut lisärahoituksen ja valtion osuuksien uudelleen arvioinnin muodoissa. Verokortti uudistuksen ja tuloverorekisterin ongelmien korjaaminen tuo kunnille lisärahoitusta vuonna 2020.

Kuntien ja kuntayhtymien on vuoden 2020 talousarviolaadinnassa syytä arvioida, millaisiin hankkeisiin verovaroja käytetään ja turvattava kuntalaisten palvelut tulevaisuudessakin.

Hannu Repo
JHL Kaakkois-Suomi
aluepäällikkö